

කහඹිලියාගම ග්‍රාමයේ පාරම්පරික කුඹල් කර්මාන්තය මඟින් හෙළිවන සාම්ප්‍රදායික මෘදු භාණ්ඩ ශිල්ප ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

ඊ.එම්.ඩී.බී. එදිරිසූරිය

පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයන අංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරටවිශ්වවිද්‍යාලය.

dhanushkaedirisooriya9@gmail.com

මුඛ්‍ය පද - මෘදු භාණ්ඩ, සාම්ප්‍රදායික, ශිල්ප ක්‍රම, කුඹල්

හැඳින්වීම

අප කාලය හා අවකාශය නොසලකා හරිමින් මැටි බදුන් නිරීක්ෂණය කරන්නේ නම් එහි ඇති අඛණ්ඩ ඥාතීන්වය අවබෝධ කරගත හැක. එවැනි දීර්ඝ ඥාතීන්වයකට උරුමකම් ඇති අපේ මැටි බදුන්වල අතීත නිදර්ෂක සිය ගණනක් ගෙවී ගිය සියවස් එක හමාරක පමණ කාලය තිස්සේ මෙරට සිදුකරන ලද පුරාවිද්‍යාත්මක පර්යේෂණ මඟින් අනාවරණය කරගෙන තිබේ. පුරාණ කර්මාන්තයන්ගෙන් කුඹල් කර්මාන්තයට හිමි වන්නේ ප්‍රමුඛස්ථානයකි. සුලභව සපයාගත හැකි අමුද්‍රව්‍යක් නිසාත්, සාදා ගැනීමේ පහසුව නිසාත්, අවශ්‍යතාවේ ප්‍රමුඛතාව නිසාත් සෑම පුරාණ සමාජයකම පාහේ මැටි අමුද්‍රව්‍යයක් ලෙස භාවිතයට ගෙන තිබේ. ගල් යුගයේ අවසාන භාගයේ සිටම මිනිසා ආහාර රැස්කර තබාගැනීම, ආහාර පිසීම, හා ආහාර අනුභව කිරීම යන ප්‍රධාන කාර්යයන් රැසක් සඳහා වළං නිෂ්පාදනය කරන්නට වූහ. මෙලෙස පැවති මැටි කර්මාන්තය වර්තමානයේ ව්‍යාප්ත වී ඇති අන්දම හා කෙතෙක් දුරට දියුණු වී ඇති ද යන්න පිළිබඳව විමසා බැලීම වැදගත්ය. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ, සබරගමුව පළාතේ, කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ, රඹුක්කන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ කහඹිලියාගම ග්‍රාමයෙහි මැටි කර්මාන්තය පිළිබඳව සිදු කළ අධ්‍යයනය මඟින් කෙරෙන අනාවරණයකි. කහඹිලියාගම කුඹල් ගම්මානය ඇසුරින් මෘදු භාණ්ඩ නිර්මාණය පිළිබඳව හැදෑරීමේ දී අමුද්‍රව්‍ය පිළියෙල කරගැනීමේ සිට බදුන නිර්මාණය කිරීම දක්වා වූ ක්‍රියාවලිය අධ්‍යයනය කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වේ.

ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණය සඳහා යොදාගත් ප්‍රධානම අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වන්නේ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයයි. එහිදී ගම්මාන සමග සම්මුඛ සාකච්චා සිදු කොට තොරතුරු ලබා ගැනීම සිදු කරන ලදී. තවද මූලාශ්‍රගත තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමද සිදු කරන ලදී.

ප්‍රතිඵල හා සාකච්චාව

කහඹිලියාගම ග්‍රාමය ඉපැරණි අතීතයකට නෑකම් කියන අතර අදටත් සාම්ප්‍රදායික මැටි කර්මාන්තයේ නියැලෙන්නන් දැකිය හැක. කුඹල් ප්‍රජාවගේ ඉපැරණි ගම්මානයක් වන මෙහිදී මෘදු භාණ්ඩ ශිල්පීය විධි ක්‍රම 03ක් යටතේ හඳුනාගත හැක. එනම් අමුද්‍රව්‍ය පිළියෙල කිරීම, වළං හැඩ ගැන්වීම, වළං පිළිස්සීම යනුවෙනි. මෘදු භාණ්ඩ නිර්මාණය කිරීම සඳහා අමුද්‍රව්‍ය ලෙස පස් හා වතුර භාවිතා කර මිශ්‍රණයක් නිර්මාණය කර ගැනීමෙන් අනතුරුව මැටිට පදම් කර එක් තැන් කිරීම සිදු කරනු ලබයි. දින කිහිපයක් ගතවීමෙන් මැටි පදම් වී සියලු මැටි එක සමාන වේ. පසුව මැටිටෙහි ගල් කැට ඉවත් කෙරෙයි. මෙම අවස්ථාවේ දී මැටිට තවදුරටත් සකස් වීම සඳහා භාණ්ඩ ඉරිතැලීමෙන් වැළකීමට සිහින් වැලි මුසු කරයි. භාණ්ඩ නිමවීමට සකපෝරුව එක් කරනු ලබන අතර එය දෙවන ශිල්පීය විධි ක්‍රමයයි. මැටි භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී මැටිවල භෞතික හා රසායනික සංයුතිය ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට වෙනස් වන්නකි. තද බව වර්ණ කැට සහිත බව ආදී ලක්ෂණ අනුව මෙන්ම එහි අන්තර්ගත බණිජ කොටස් අනුව ද මැටි වර්ග කෙරේ. ගම්බද කර්මාන්තකරුවෝ පළපුරුද්දෙන් ම

ලබාගත් දැනුම අනුව මැටි වර්ග තෝරා ගනී. කහඹිලියාගම ජනයා තම නිෂ්පාදන සඳහා අතීතයේ සිට මැටි ලබාගෙන ඇත්තේ යාබද ප්‍රදේශයන්ගෙනි. මැටි බඳුන් නිර්මාණයේ දී භාවිත ප්‍රධාන උපකරණය සකපෝරුවයි. මොවුන් “පෝරුව” ලෙස හඳුන්වන මෙහි රෝදයේ සාමාන්‍ය විෂ්කම්භය අඟල් 1 1/2 කි. නමුත් මෙම නිවෙස්වල භාවිත සකපෝරුව විවිධ විෂ්කම්භයන්ගෙන් යුක්තය. භාජන කිහිපයක් නිර්මාණය කිරීමට ප්‍රථමව ගෙන ආ මැටි අවශ්‍ය තරම් පදම් කිරීමෙන් අනතුරුව මැටි ගෙන සකපෝරුව මත තබා අවශ්‍ය විවිධ හැඩයෙන් යුත් භාණ්ඩ නිර්මාණය කරනු ලබයි. ඉදිකිරීමේ දී දිය බඳුනක්, කම්බි කැබැල්ලක්, හත්තක්, නිමහන් කටුවක්, පෙරහංකඩයක් යනාදිය අවශ්‍ය වේ. ඉදිකිරීමේ දී නිතර නිතර අත් දෙවිය යුතු නිසා දිය බඳුන ළඟ තබා ගැනෙයි. අත් දෙවීම මඟින් ඉදිකිරීමේ දී මැටි කැබලි අතේ අල්ලා නොගන්නා අතර කැඩී බිඳී ද නොයයි. බොහෝ නිවෙස්වල මැටි බඳුන් නිර්මාණයේ දී පෝරුව කරකැවීමට හා භාණ්ඩ ඉදිකිරීමට දෙදෙනෙකු අවශ්‍යය. නමුත් ඇතැම් පුද්ගලයන් තනිවම මෙම කාර්යයෙහි නිරත වේ. එහි දී වමතින් පෝරුව කරකවමින් දකුණු අතින් ඉදිකරනු ලබයි. සකපෝරුව කරකවනු ලබන්නේ ඔරලෝසු කටු ගමන් කරන අතට නොව ප්‍රතිවිරුද්ධ දිශාවටයි. සකපෝරුව මත තැබූ මැටි අර්ධ ගෝලයක් ලෙස සකස්කර ගැනීමෙන් පසු සිලින්ඩරාකාරව ක්‍රමයෙන් දැතෙන් ඉහළට ගැනීමෙන් අනතුරුව දැතින් මෙහෙයවීම මත අවශ්‍ය හැඩයෙන් හා ප්‍රමාණයෙන් යුක්ත වූ වළං නිපදවීම සිදුකරනු ලැබේ. ඉදිකිරීමේ දී පැතලි නොගැඹුරු ඇතැම් භාණ්ඩ හැර කලස්, පෝච්චි, මුට්ටි වැනි විවිධ හැඩයෙන් හා විශාලත්වයෙන් යුත් භාණ්ඩ ඉදිකරන්නේ සිලින්ඩරය අභිමත පරිදි හැඩගැසීමෙනි. සිලින්ඩරයේ ඇතුළතින් එක් අතක් ද පිටතින් අනිත් අත ද එකිනෙකට ගැළපෙන පරිදි තබා ඇතුළතින් පිටට තද කිරීමෙන් පිටට නෙරුන භාණ්ඩ ද පිටතින් ඇතුළට තද කිරීමෙන් ඇතුළට නෙරුන භාණ්ඩ ද ඉදි කරනු ලැබේ. කට කුඩා භාණ්ඩ ඉදිකිරීමේ දී කට තැනීම අවසානයේ දී සිදු කරයි. තෙවන ශිල්පීය විධි ක්‍රමය වළං පිළිස්සීමයි. නිමාකරගත් මැටි නිර්මාණ වටේට තනන ලද මැටිටෙන් හෝ ගඩොලින් තැනූ පෝරුණුවක දමා පිළිස්සීම සිදු කරයි. මෙම කහඹිලියාගම ජනයා පෝරුණුව සකස් කිරීමේ දී දර දැමීමට කවුළු තුනක් සකස් කරගනී. පොළව සමතලා කොට ගඩොලින් දික් ආකාරයට බැමි තුනක් බැඳ පසුව එම බැමිම දිගේ තනි ගඩොලින් අඩි 3-4 උසට ගඩොල් නැංවීම සිදු කරයි. මෙ මඟින් පෝරුණුව යම් තරමකට රත් වූ පසු හොදින් දර දමා රත් පැහැ වන තුරු පුච්චනු ලැබේ.

මෙම ගම්මානයේ පුද්ගලයෝ බොහෝ විට දර හා පොල්ලෙලි ආදිය උපයෝගී කර ගනිමින් වළං පිළිස්සීම සිදුකරයි. මෙහි දී පැය හයක් පමණ පුලුස්සා අවසන් වූ පසු පෝරුණුව නිවෙන්නට හැර අලුපස් කඩා පිළිස්සුනු මැටි භාණ්ඩ පෝරුණුවෙන් ඉවත් කෙරේ. වර්තමානය වන විට මෙම පාරම්පරික කුඹල් කර්මාන්තය මෙම ගම්මානයේ පවුල් සීමිත ප්‍රමාණයක පමණක් සිදු කරනු දැකිය හැක. පවතින අර්බුද තත්ත්වයන් හමුවේ ඔවුන් මෙම කර්මාන්තය නොනැසී පවත්වා ගැනීමට සිදු කරනා මෙහෙය පැසසිය යුත්තකි.

ආශ්‍රිත මූලාශ්‍රය

ප්‍රනාන්දු පී රෝහණ, (2010). *කුඹල් ප්‍රජාව සහ මැටි කර්මාන්තය*, සමයවර්ධන පොත්හල, පොද්ගලික සමාගම, කොළඹ 10.

සංස්කෘතික දෙපාර්තමේන්තුව, (1962). *මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා*, රජයේ මුද්‍රණ නීතිගත සංස්ථාව, කොළඹ 02.